

Medzinárodné diplomatické právo a medicína v podmienkach pandémie COVID-19

International Diplomatic Law and Medicine
Amidst the COVID-19 Pandemic

Peter Rosputinský*

Abstrakt

Právne postavenie diplomatov v zahraničí upravuje okrem iného aj medzinárodné diplomatické právo. Článok skúma, či sa toto právo prelína s medicínskymi otázkami a aké áno, ako. Článok identifikuje príslušné práva a povinnosti jednak na strane prijímajúceho štátu a jednak na strane diplomatických zástupcov vysielajúcich štátov, pričom dôraz kladie na všetky dotknuté diplomatické výsady a imunity. Podrobnejšie analyzuje najmä poskytovanie zdravotnej starostlivosti diplomatom v prijímajúcom štáte, účasť diplomatov na zdravotnom a úrazovom poistení v prijímajúcom štáte, ich povinné očkovanie v prijímajúcom štáte, odbery biologických materiálov diplomatom v prijímajúcom štáte, ako aj púty a karantény diplomatov v prijímajúcom štáte.

Klíčovú slova

Diplomatické výsady a imunity; diplomatické právo; medicína; zdravotná starostlivosť; púty; karantény; odoberanie vzoriek biologického materiálu.

Abstract

The legal status of diplomats abroad is governed, inter alia, by international diplomatic law. This article examines whether this law overlaps with medical issues and if it does, in what way. The article identifies the respective rights and obligations on the part of the receiving State and on the part of the diplomatic agents of the sending States, emphasizing all diplomatic privileges and immunities in question. In particular, it analyses the question of health care of diplomats in the receiving State in more detail, as well as their participation in health and accident insurance contributions in the receiving State, compulsory vaccination of diplomats in the receiving State, the sampling of biological material from diplomats in the receiving State, autopsies and quarantines of diplomats in the receiving State.

Keywords

Diplomatic privileges and immunities; diplomatic law; medicine; health care; autopsy; quarantine; sampling of biological material.

---

* PhDr. Mgr. Peter Rosputinský, PhD., Katedra medzinárodných vzťahov a diplomacie, Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica, Slovenská republika / Department of International Relations and Diplomacy, Faculty of Political Science and International Relations, Matej Bel University in Banská Bystrica, Slovak Republic / E-mail: peter.rosputinsky@umb.sk / ORCID: 0000-0002-7354-2519

Úvod

Na prvý pohľad sa možno javí, že medicína nemôže mať s medzinárodným diplomatickým právom nič spoločné. Nie je tomu celkom tak. Existuje totiž niekoľko priesečníkov týchto dvoch oblastí, aj keď je ich podstatne menej ako medzi medicínou a diplomaciou vo všeobecnosti, v súvislosti s ktorými sa už dokonca v odbornej literatúre začali objavovať pojmy ako medicínska diplomacia¹ alebo zdravotnícka diplomacia². Prepojenie medzinárodného diplomatického práva a medicíny nie je výlučne teoretické. Dôkazom je to, že priamy podnet na napísanie tohto článku predstavovali nedávno medializované udalosti ohľadne mesiac trvajúcej karantény zahraničných diplomatov v Severnej Kórei v dôsledku dnes už celosvetovo aktuálneho šírenia koronavírusu SARS-CoV-2.

V odbornej literatúre sa nám nepodarilo dohľadať žiadne dielo venované téme tohto článku. Napríklad ani relatívne nedávny príspevok slovenského internacionalistu a diplomata P. Vršanského³ venovaný významu medzinárodného práva verejného pre oblasť medicíny sa sféry diplomatických stykov vôbec nedotýka. Zmienku o tejto téme nemožno nájsť ani v relatívne nedávno vydaných slovenských publikáciách o diplomatickom práve⁴. Taktiež ani knižné diela rešpektovaných zahraničných autorov z oblasti diplomatického práva nemajú žiadne samostatné state určené tejto téme a vo vecných registroch neobsahujú heslá ako „medicína“, „zdravie“ alebo „zdravotná starostlivosť“. Nanajvýš je možné sa v niektorých publikáciách stretnúť s vybranými parciálnymi otázkami spadajúcimi pod tému tohto článku, ktoré bývajú buď zmienené len niekoľkými slovami či riadkami alebo sú spracované bez hlbšej analýzy. Ide napríklad o (dnes už asi len historické) právo

---

1 Napr. THOMPSON, Donald F. The Role of Medical Diplomacy in Stabilizing Afganistan. *Defense Horizons* [online]. 2008, č. 63 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://fas.org/man/eprint/meddip.pdf>; alebo MARROGI, Aizen J. a Saadoun AL-DULAIMI. Medical Diplomacy in Achieving U.S. Global Strategic Objectives. *Joint Force Quarterly* [online]. 2014, JFQ 74, 3rd Quarter 2014 [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: https://ndupress.ndu.edu/Portals/68/Documents/jfq/jfq-74/jfq-74_124-130_Marrogial-Dulaimi.pdf

2 Napr. MISHRA, Shiva Raj. Health diplomacy to tackle the crisis in Nepal. *The Lancet* [online]. 2016, roč 388, [cit. 10. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S0140-6736%2816%2931160-6>

3 VRŠANSKÝ, Peter. Súčasné medzinárodné právo a medicína. In: *Medicína a právo. Zborník z rovnomennej medicínsko-právnej konferencie konanej dňa 18. novembra 2014 na Univerzite Komenského v Bratislave, Právnickej fakulte* [online]. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave. Právnická fakulta, 2015, s. 62–77 [cit. 11. 3. 2020]. ISBN 978-80-7160-392-4. Dostupné z: https://cusp.uniba.sk/fileadmin/uvp/Vystupy_aktivit/2.8/ZBORNIK_MEDICINA_A_PRAVO.pdf

4 Napr. VALUCH, Jozef. *Diplomatické výsady a imunity. Sloboda jednotlivca alebo prerogatíva štátu?* 1. vyd. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, 2013, 120 s. ISBN 978-80-7160-357-3; ŠMIHULA, Daniel, Blažej LIPPAY a Jana GONDEKOVÁ. *Diplomatické a konzulárne právo*. 1. vyd. Bratislava: Wolters Kluwer Slovenská republika, 2015, 300 s. ISBN 978-90-8168-278-0; alebo ROSPUTINSKÝ, Peter. *Vybrané otázky diplomatického práva*. 1. vyd. Banská Bystrica: Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2015, 168 s. ISBN 978-80-557-1047-1.

vyslanca na lekára⁵, výkon jurisdikcie nad diplomatom v dobe moru⁶, otázku vyšetrovania smrti diplomata⁷ alebo povinného očkovania členov diplomatických misií⁸.

Právny rámec pre analýzu obsiahnutú v tomto článku tvorí najužšie vymedzenie diplomatického práva, ktoré je dané Viedenským dohovorom o diplomatických stykoch (ďalej len „VDDS“). Problematika osobitných misií, stálych misií pri medzinárodných organizáciách, konzulárnych úradov a otázky s nimi súvisiace zostanú nezohľadnené jednak z dôvodu, že ich právne postavenie v mnohých smeroch nadväzuje na pravidlá existujúce vo vzťahu k diplomatickým misiám, a jednak z dôvodu, že ich zahrnutie do analýzy v tomto článku by prekročilo jeho rozsahové možnosti⁹. Keďže VDDS obsahuje pravidlá upravujúce výkon diplomatických funkcií v prijímajúcom štáte vrátane tých o výsadách a imunitách, problematika článku bude analyzovaná výlučne z hľadiska postavenia diplomatických zástupcov v prijímajúcom štáte, a nie v štáte vysielajúcom.

Pre zaujímavosť možno doplniť, že otázky medicínskej povahy nepatrili do centra pozornosti ani v rámci kodifikačných prác na dohovore dnes známom ako VDDS. Doplnujúce a pozmeňujúce návrhy jednotlivých štátov k pracovnému návrhu znenia tohto dohovoru obsahovali len slová zdravie a karanténa, aj to každé iba raz.¹⁰ Záznamy z následných rokovaní Konferencie Organizácie Spojených národov o diplomatickom styku a imunitách od 2. 3. 1961 do 14. 4. 1961¹¹ sú z pohľadu témy článku bohatšie,

⁵ MYSLIL, Stanislav. *Diplomatické styky a imunity*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd, 1964, 396 s., s. 179. Bez ISBN.

⁶ OPPENHEIM, Lassa Francis Lawrence. *Mezinárodní právo. Svazek I. Mír*. Preklad 3. vyd. Praha: ORBIS, 1924, 716 s., s. 506. Bez ISBN.

⁷ DENZA, Eileen. *Diplomatic Law. Commentary on the Vienna Convention on Diplomatic Relations*. 2. vyd. Oxford: Clarendon Press, 2004, 452 s., s. 232–233. ISBN 978-0-19-927567-0; alebo GORE-BOOTH, Lord. *Saton's Guide to Diplomatic Practice*. 6. vyd. London and New York: Longman, 1992, 544 s., s. 127 a 175. ISBN 978-0-582-50109-1.

⁸ OELFKE, Christian (ed.). *Vienna Convention on Diplomatic Relations of 18 April 1961. Commentaries on Practical Application*. 1. vyd. Berlin: Berliner Wissenschafts-Verlag, 2018, 408 s., s. 212–213. ISBN 978-3-8305-3863-9.

⁹ Za osobitnú zmienku stojí aspoň prípad zavlčenia cholery na Haiti z roku 2010 príslušníkmi Stabilizačnej misie OSN na Haiti (MINUSTAH) z Nepálu, v dôsledku čoho sa nakazilo približne 800 000 Hait'anov a čo malo za následok domáhanie sa odškodnenia zo strany niektorých poškodených obyvateľov Haiti na vnútroštátnych súdoch USA a uplatňovanie výsad a imunit v príslušnom konaní zo strany OSN; viď napr. rozsudok odvolacieho súdu vo veci *Georges v. United Nations*, case 15-455-cv. *Institute for Justice & Democracy In Haiti* [online]. United States Court of Appeals for the Second Circuit [cit. 12. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.ijdh.org/wp-content/uploads/2011/11/2d-Circuit-Decision.pdf>; Ide pravdepodobne o situáciu najrozsiahlejších rozmerov, kedy nákazlivú chorobu rozšírili v nejakom štáte osoby požívajúce výsady a imunity podľa medzinárodného práva.

¹⁰ United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities. Official Records. Volume II: Annexes, Final Act, Vienna Convention on Diplomatic Relations, Optional Protocols, Resolutions. *United Nations, Office of Legal Affairs* [online]. Geneva, 1962 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: https://legal.un.org/docs/?path=./diplomaticconferences/1961_dipl_intercourse/docs/english/vol_2.pdf&lang=EF

¹¹ United Nations Conference on Diplomatic Intercourse and Immunities. Official Records. Volume I: Summary Records of Plenary Meetings and of Meetings of the Committee of the Whole. *United Nations, Office of Legal Affairs* [online]. Geneva, 1962 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: https://legal.un.org/docs/?path=./diplomaticconferences/1961_dipl_intercourse/docs/english/vol_1.pdf&lang=EF

keďže obsahujú slová lekár, choroba a zranenie po jednom raze, slovo zdravie a karanténa dvakrát a pojem invalidita trikrát.

Vzhľadom na to, že v tomto článku ide o hľadanie prienikov medzi medzinárodným diplomatickým právom a medicínou, je potrebné vymedziť aj výraz medicína. Tento pojem možno definovať vo viacerých významových rovinách, a to podľa dostupných slovníkov najmä ako lekársku vedu, lekársku fakultu alebo liek. Na účely tohto článku bude medicína vnímaná ako lekárstvo v zmysle ľudskej činnosti, cieľom ktorej je chrániť a zlepšovať zdravie ľudí, predchádzať vzniku a šíreniu chorôb a uzdravovať chorých a zranených.

1 Priesečníky diplomatického práva a medicíny

Diplomati sú často širokou verejnosťou vnímaní ako zvláštna „kasta“ ľudí s výrazne odlišným statusom v porovnaní s bežnou populáciou. Bez ohľadu na to sú aj diplomati ľuďmi z „mäsa a kostí“ ako všetci ostatní. Znamená to, že aj oni majú svoje radosti, starosti, lásky, trápenia a v neposlednom rade aj choroby či úrazy. Diplomatické výsady a imunity diplomatom nezaručia, že sa nenakazia nejakým ochorením, že neutrpia úraz, že ich nerozbolí zub, že sa im neprihodi nehoda, že sa im nestane mozgová či srdcová príhoda a podobne.

Mnoho aspektov uvedených viac či menej každodenných otázok týkajúcich sa života a zdravia človeka vrátane člena diplomatickej misie je výslovne regulovaných vnútroštátnym právom, a to ako vysielajúceho štátu, tak aj štátu prijímajúceho. Predmetom skúmania nebudú tie z otázok, ktoré sú upravované vysielajúcim štátom, ako napríklad zdravotné kritériá vysielajúceho štátu pre diplomata vysielaného do konkrétnej oblasti v zahraničí. Dôvodom je, že takéto aspekty nemajú žiadny odraz v medzinárodnom diplomatickom práve. Predmetom skúmania v tomto článku je všetko, čo sa týka poskytovania zdravotnej starostlivosti či medicíny ako takej a čo má zároveň relevantný súvis s medzinárodným diplomatickým právom. Ide najmä o nasledovné otázky: (a) poskytovanie zdravotnej starostlivosti diplomatom v prijímajúcom štáte; (b) účasť diplomatov na zdravotnom a úrazovom poistení v prijímajúcom štáte; (c) povinné očkovanie diplomatov v prijímajúcom štáte; (d) odoberanie vzoriek krvi a iného biologického materiálu diplomatom v prijímajúcom štáte; (e) pitva tela diplomata v prijímajúcom štáte; (f) karanténa diplomatov v prijímajúcom štáte; (g) zdravotné a iné kritériá pre získanie vodičského alebo zbrojného preukazu v prijímajúcom štáte a (h) dovoz liekov¹² diplomatmi do prijímajúceho štátu a ich vývoz z prijímajúceho štátu.

Spoločným menovateľom všetkých vyššie uvedených otázok je to, že sú upravené v právnom poriadku prijímajúceho štátu ako viac alebo menej bežné záležitosti. Tým,

¹² Rovnaká úprava sa vzťahuje aj na dovoz potravín a rastlín, vo vzťahu ku ktorým taktiež často platia obmedzenia alebo zákazy dovozu z hygienických alebo obdobných dôvodov. Keďže medzi potravinami (rastlinami) a medicínou je zjavne menší súvis ako medzi liekmi a medicínou, podrobnejšie sa ich dovozom (vývozom) zaoberať nebudeme. V zásade platí to, čo pre lieky, resp. iné dovážané alebo vyvážané predmety.

že je pôsobnosť vnútroštátnych právnych predpisov prijímajúceho štátu v špecifikovaných situáciách všeobecná, je daný spoločný základ týchto situácií aj z pohľadu medzinárodného diplomatického práva. Je tomu tak na základe ustanovenia čl. 41 ods. 1 VDDS, ktorý zakotvuje povinnosť všetkých osôb požívajúcich diplomatické výsady a imunity dbať na zákony a predpisy prijímajúceho štátu. Je to základná povinnosť členov diplomatických misií a členov ich rodín voči prijímajúcemu štátu, ktorá tvorí protiváhu im poskytovaným výsadám a imunitám. Toto všeobecné pravidlo má hmotnoprávne účinky, ktorých podstatou je povinnosť osôb oprávnených na diplomatické výsady a imunity rešpektovať a dodržiavať všetky zákonné a podzákonné právne predpisy a dokonca aj obyčaje a zvyklosti prijímajúceho štátu¹³. Jediným ohraničením tejto povinnosti sú diplomatické výsady a imunity priznávané členom diplomatických misií a ich rodinným príslušníkom podľa medzinárodného zmluvného a obyčajového práva. Teda táto povinnosť správať sa podľa pravidiel prijímajúceho štátu neplatí len v situáciách, v ktorých by nejaký vnútroštátny predpis prijímajúceho štátu alebo jeho aplikácia voči osobám oprávneným na výsady a imunity porušovali medzinárodné diplomatické právo.

Z uvedeného vyplýva, že vyššie vymenované priesečníky diplomatického práva a medicíny možno rozčleniť podľa toho, či sa na ne okrem čl. 41 ods. 1 VDDS vzťahuje aj nejaká diplomatická výsada alebo imunita. Napriek tomu, že vecný rozsah diplomatických výsad a imunit je pomerne široký a zahŕňa v podstate celú sféru nielen pracovného, ale aj súkromného života diplomata v prijímajúcom štáte, z vyššie urobeného výpočtu ôsmich priesečníkov diplomatického práva a medicíny sa spravidla netýka žiadna diplomatická výsada a imunita iba priesečníkov uvedených pod písmenami (g) a (h); výnimku predstavuje situácia, ak medzi dotknutými dvoma štátmi existuje osobitná bilaterálna medzinárodná zmluva zakladajúca odlišný právny režim diplomatických výsad a imunit ako VDDS.

Určovanie podmienok pre získanie vodičského a zbrojného preukazu v prijímajúcom štáte a pre dovoz (vývoz) liekov spadá pod výlučnú právomoc prijímajúcich štátov. V situácii, ak člen diplomatickej misie nedisponuje vodičským alebo zbrojným preukazom a má záujem ich získať počas svojho pobytu v prijímajúcom štáte, prijímajúci štát nemá podľa diplomatického práva právnu povinnosť mu ich vydať bez splnenia ním vyžadovaných podmienok. Ak osoba oprávnená na výsady a imunity chce disponovať danými oprávneniami, bude nutné, aby sa podrobila príslušnému výcviku, tréningu a testom v prijímajúcom štáte a až po ich úspešnom zvládnutí získala dané oprávnenie. Na tieto situácie sa teda nevzťahuje vyňatie z jurisdikcie prijímajúceho štátu podľa čl. 31 ods. 1 VDDS, keďže iniciatívu v celej veci prejaví člen diplomatickej misie. Prax prijímajúcich štátov je v tejto otázke rozmanitá. Napríklad v Maďarsku je možné získať maďarský vodičský preukaz aj výmenou za vodičský preukaz vystavený v inom štáte po predložení tohto preukazu spolu s potvrdením o zdravotnej spôsobilosti člena misie

¹³ SUTOR, Julian. *Pravo diplomaticke i konsularne*. 11. vyd. Warszawa: LexisNexis, 2010, 576 s., s. 210. ISBN 978-83-7620-440-6; alebo MYSLIŁ, op. cit., s. 322.

na vedenie motorového vozidla¹⁴, pričom v Srbsku sa obdobná lekárska správa o spôsobilosti vyžaduje len pre členov administratívneho a technického personálu¹⁵.

Čo sa týka importu a exportu liekov určených pre osobnú potrebu členov diplomatických misií a ich rodinných príslušníkov, neuplatňuje sa na ne žiadne colné oslobodenie podľa čl. 36 ods. 1 VDDS, ak konkrétny prijímajúci štát vo svojom právnom poriadku ich dovoz alebo vývoz zakazuje. Aj v tejto otázke sa prístup prijímajúcich štátov rôzni. Napríklad do Fínska dovoz liekov nie je možný¹⁶ a do Estónska je možné bez povolenia miestnej štátnej liekovej agentúry doviesť a vyviezť najviac päť maloobchodných balení liekov¹⁷. Ak prijímajúci štát v osobitných prípadoch dovolí dovoz či vývoz liekov pre osobné použitie členom misie alebo ich rodinným príslušníkom, nečiní tak z dôvodu právnej povinnosti, ale z dôvodov medzinárodnej zdvorilosti, úcty, ústretovosti a slušnosti. Napokon je potrebné doplniť ustanovenie čl. 36 ods. 2 VDDS o oslobodení osobnej batožiny od colnej prehliadky, a to okrem prípadov, kedy existujú vážne dôvody domnievať sa, že obsahuje okrem iného predmety, dovoz alebo vývoz ktorých je zakázaný. Teda aj nedovolený import či export liekov môže mať za následok, že osobná batožina diplomata bude colnej prehliadke podliehať.

Ostatných šesť priesečníkov diplomatického práva a medicíny je dotknutých vždy minimálne jednou diplomatickou výsadou alebo imunitou. V ďalšom texte je venovaný priestor každému z uvedených priesečníkov samostatne.

Vzhľadom na to, že pre priznanie diplomatických výsad a imunit je rozhodných niekoľko kritérií vo vzťahu k rôznym kategóriám osôb podľa ich zaradenia do konkrétneho typu personálu diplomatickej misie (buď personálu diplomatického, administratívno-technického alebo služobného) alebo podľa ich rodinného pomeru k členovi diplomatickej misie¹⁸, v ďalšom texte tohto článku bude pre zjednodušenie uvažované len o diplomatických zástupcoch – diplomatoch a aj to len o tých, ktorí nie sú občanmi prijímajúceho štátu a nie sú v ňom ani trvalo usídlení. Práve prostredníctvom takýchto diplomatov, t. j. neobčanov a nerezidentov prijímajúceho štátu, je typicky vykonávaná zahraničná diplomatická služba veľkej väčšiny štátov.

14 Virtual handbook. *Ministry of Foreign Affairs and Trade of Hungary* [online]. February 2020, s. 22 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: <http://www.kulugyminiszterium.hu/DTWebe/Iratok/VirtualisKezikonyv.pdf>

15 Protocol Guidelines for Members of Foreign Diplomatic Missions, Consular Posts and Offices of International Governmental Organizations. *Ministry of Foreign Affairs, Republic of Serbia* [online]. 6. 3. 2020, s. 38 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.mfa.gov.rs/protocol_guidelines.pdf

16 Diplomatic Privileges and Immunities in Finland. January 2020. *Ministry for Foreign Affairs of Finland* [online]. S. 61 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: https://ejulkaisu.grano.fi/grano/um_diplomatic_privileges_#p=61

17 Handbook. Diplomatic Immunities and Privileges in Estonia. January 2020. *Ministry of Foreign Affairs of the Republic of Estonia* [online]. State Protocol Department, s. 32 [cit. 18. 3. 2020]. Dostupné z: https://vm.ee/sites/default/files/kasiraamat_2020_2.pdf

18 Pre oboznámenie sa s ich výpočtom a aplikovateľnosťou voči konkrétnym osobám viď ROSPUTINSKÝ, Peter. *Praktikum z diplomatického práva a konzulárneho práva*. 2. vyd. Bratislava: PAMIKO, 2017, 190 s., s. 15–16. ISBN 97880-85660-13-5.

2 Poskytovanie zdravotnej starostlivosti diplomatom v prijímajúcom štáte

Najvšeobecnejšou záležitosťou z pohľadu tematického zamerania tohto článku je poskytovanie zdravotnej starostlivosti diplomatom počas ich úradného pôsobenia v zahraničí. VDDS neobsahuje v tejto súvislosti žiadne špeciálne ustanovenie, a to ani smerom k diplomatom v zmysle napríklad ich nároku na poskytnutie takejto starostlivosti a ani smerom k prijímajúcim štátom v zmysle napríklad ich povinnosti takúto starostlivosť diplomatom poskytovať. Z hľadiska znenia VDDS prichádza vo vzťahu k poskytovaniu zdravotnej starostlivosti do úvahy asi najpravdepodobnejšie ustanovenie čl. 34 VDDS o vyňatí diplomatov z daňových a poplatkových povinností. Aj to však len v prípadoch, že nejde o členské štáty Európskej únie (ďalej len „EÚ“), v ktorej členských štátoch sa zdravotná starostlivosť poskytuje aj občanom iných členských štátov EÚ (teda aj diplomatom) podľa práva EÚ, a zároveň v prípadoch, že prijímajúci štát a vysielajúci štát nemajú medzi sebou uzatvorenú bilaterálnu medzinárodnú zmluvu o poskytovaní zdravotnej starostlivosti členom svojich diplomatických misíí¹⁹. Uvedené ustanovenie VDDS o daňovom a poplatkovom oslobodení diplomatov obsahuje niekoľko výnimiek a jednu z nich predstavujú poplatky (odplaty) vyberané za osobitné a skutočne preukázané služby. To znamená, že úhrady za bežne poskytnuté služby ako dodávka elektriny, plynu, vody, odvoz komunálneho odpadu, telekomunikačné a dátové služby a pod. je povinný platiť každý ich odberateľ, teda aj diplomati. Do tejto kategórie povinných platieb patria aj poplatky za poskytnutie zdravotnej starostlivosti, a to bez ohľadu na to, či ide o štátne alebo súkromné zdravotnícke zariadenie, ako aj bez ohľadu na to, či ide o vopred plánované poskytnutie zdravotnej starostlivosti alebo o zákrok v dôsledku neočakávanej udalosti (úraz, nehoda a pod.). Samozrejme, prijímajúci štát je oprávnený poskytnúť zdravotnú starostlivosť diplomatovi cudzieho štátu aj bezplatne, napríklad (na základe reciprocity) v prípadoch neodkladnej zdravotnej starostlivosti alebo ako prejav medzinárodnej zdvorilosti.

Teda diplomati majú síce vo všeobecnosti (právo na) prístup k zdravotnej starostlivosti v prijímajúcom štáte, avšak nie na jej poskytnutie na náklady prijímajúceho štátu, resp. zadarmo. Režim bezplatnej liečebnej starostlivosti členov diplomatických misíí nebol a stále nie je štandardom v diplomatickej praxi, no môže byť predmetom osobitných

---

¹⁹ Napríklad Dohoda medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Jemenskej ľudovej demokratickej republiky o vzájomnom poskytovaní bezplatnej liečebnej starostlivosti členom diplomatických misíí a konzulárnych úradov, uzatvorená 9. januára 1990 výmenou nót v Prahe. *Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR* [online]. S. 6 [cit. 13. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.mzv.sk/documents/10182/620840/Jemen+-+ekonomick%C3%A9+inform%C3%A1cie++terit%C3%B3riu+2020>

bilaterálnych zmlúv medzi konkrétnymi štátmi²⁰. Mimo rámca EÚ, Európskeho hospodárskeho priestoru a Švajčiarska do úvahy taktiež prichádza bezplatné ošetrovanie alebo liečenie členov diplomatických misí na základe všeobecných bilaterálnych medzištátnych dohôd o bezplatnom poskytovaní zdravotnej starostlivosti občanom druhej zmluvnej strany²¹. Prístup diplomatov k zdravotnej starostlivosti v prijímajúcom štáte však treba v súčasnosti vnímať v rovine základných ľudských práv a nie ako synonymom historického práva vyslancov na lekára, ktorý tvoril súčasť suity vyslanca vysielajúceho štátu v prijímajúcom štáte, t. j. lekára, ktorý bol vyslaný z vysielajúceho štátu ako člen sprievodu (družiny) diplomata. Podľa diplomatickej príručky československého ministerstva zahraničných vecí z roku 1965 boli v niektorých štátoch, najmä ázijských, lekári považovaní za súčasť diplomatického personálu spolu s kňazmi a prekladateľmi²². Obdobná publikácia slovenského ministerstva zahraničných vecí z roku 1996 uvádza iba kňazov a tlmočníkov, pričom lekárov už nespomína²³.

Inú rovinu poskytovania zdravotnej starostlivosti diplomatovi predstavujú v diplomatickej praxi situácie, v ktorých dotknutý diplomat nie je schopný k otázke poskytnutia zdravotnej starostlivosti zaujať postoj. Spravidla je tomu tak v dôsledku dopravnej alebo inej nehody, úrazu či inej obdobnej nepredvídateľnej situácie (infarkt, mozgová príhoda a pod.), ktorá vyžaduje okamžitú reakciu v podobe príslušného zdravotného výkonu. Ak je diplomat v bezvedomí či inom stave znemožňujúcom jeho interakciu s okolím a potrebuje okamžitú medicínsku pomoc, je potrebné zamyslieť sa nad osobnou nedotknuteľnosťou diplomata. Ide o jednu z najdlhšie a najstabilnejšie v medzinárodnom spoločenstve akceptovaných diplomatických výsad a imunít, ktorá požíva všeobecný rešpekt a úctu naprieč všetkými štátmi sveta. Je upravená v čl. 29 VDDS a má dva rozmery. Prvý znamená, že diplomat nesmie byť nielen žiadnym spôsobom zatknutý a zadržaný, čo je výslovné

---

20 ČSSR mala uzatvorené takéto dvojstranné zmluvy okrem Jemenskej ľudovej demokratickej republiky aj s Albánskou ľudovou socialistickou republikou, Alžírskom, Čínskou ľudovou republikou, Jemenskou arabskou republikou, Kórejskou ľudovodemokratickou republikou, Laoskou ľudovodemokratickou republikou, Mongolskou ľudovou republikou, Štátom Kuvajt, Veľkou líbyjskou arabskou ľudovo-demokratickou džamahírijou a Vietnamskou socialistickou republikou (Uznesenia vlády ČSSR č. 75 a č. 92 z roku 1989, škatule 1475-1476, IČ 4079, zn. CII/36b8I. *Ústredný archív SAV, Centrum spoločných činností SAV* [online]. [cit. 8. 8. 2020]. Dostupné z: <http://www.archiv.sav.sk/inventare/inventar.php?id=5&sig=3.2.36.2.8.1.4>).

21 Vo vzťahu k Slovenskej republike je to v súčasnosti režim s Jordánskom, Jemenom, Macedónskom, Bosnou a Hercegovinou, Čiernou Horou a Srbskom (*Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky* [online]. [cit. 11. 8. 2020]. Dostupné z: <https://www.health.gov.sk/?zoznam-dvojstrannych-medzinarodnych-dohod-ktore-obsahuju-ustanovenie-o-bezplatnom-poskytovani-zdravotnej-starostlivosti>).

22 *Diplomatická praxe*. Praha: Ministerstvo zahraničných vecí ČSR. Diplomatický protokol, 1965, 188 s. Bez ISBN. Len pre služobnú potrebu MZV ČSR, s. 17.

23 *Diplomatická prax*. Bratislava: Ministerstvo zahraničných vecí SR. Diplomatický protokol, 1996, 218 s. Bez ISBN. Len pre vnútornú potrebu MZV SR, s. 19.

uvedené vo VDDS a „čo vylučuje v tomto ohľade výnimky“²⁴, ale nesmie byť taktiež zo strany orgánov prijímajúceho štátu podrobený ani žiadnym represívnym alebo núteným opatreniam, priamemu či nepriamemu fyzickému alebo psychickému nátlaku a ani intoxikácií²⁵. Na druhej strane čl. 29 VDDS ukladá prijímajúcemu štátu povinnosť konať s diplomatom s náležitou úctou a podniknúť všetky vhodné opatrenia na zabránenie útoku proti jeho osobe, slobode alebo dôstojnosti. Teoretici sa zhodujú v tom, že nie je dôležité, či ide o útok zo strany prijímajúceho štátu alebo súkromnej osoby²⁶ či akéhokoľvek iného zdroja²⁷. Niektoré pramene výslovne uvádzajú dokonca aj povinnosť chrániť diplomata pred ním samotným²⁸ (napríklad pri pokuse o samovraždu). V odbornej literatúre sa nám na žiadnom mieste nepodarilo dohľadať výslovnú zmienku o postupe prijímajúceho štátu, ak by na jeho území došlo k poškodeniu života či zdravia diplomata v dôsledku nehody, staroby, choroby, náhody či vyššej moci a tento diplomat by nebol schopný v prijímajúcom štáte o poskytnutie zdravotnej starostlivosti požiadať. Vychádzajúc z pozitívneho záväzku prijímajúceho štátu konať voči diplomatovi s náležitou úctou a chrániť ho pred útokmi, za ktoré možno považovať aj „útoky“ vyššej moci alebo pri extenzívnom výklade aj akéhokoľvek vonkajšie zásahy, usudzujeme, že v daných prípadoch má prijímajúci štát povinnosť poskytnúť diplomatovi akútnu zdravotnú starostlivosť pri bezprostrednom ohrození života alebo zdravia. Tento úsudok možno podporne doplniť argumentom, že vyššiu moc *expressis verbis* zmieňuje čl. 40 ods. 4 VDDS vo vzťahu k tretím (tranzitným) štátom, pričom túto okolnosť (vyššiu moc) nepovažuje za prekážku pre poskytnutie diplomatických výsad a imunit v súvislosti s úradnými oznámeniami a diplomatickou poštou, ktorá sa nachádza na území tretích štátov v dôsledku pôsobenia vyššej moci.

3 Účasť diplomatov na zdravotnom a úrazovom poistení v prijímajúcom štáte

Zdravotné a úrazové poistenie v štáte vyslania môže byť v zásade buď súčasťou systému povinného verejného zdravotníctva alebo individuálnou záležitosťou dobrovoľného súkromného poistenia. Rôzne štáty používajú rôzne schémy financovania zdravotnej starostlivosti, často založené na kombinácii verejného a súkromného modelu. Vo vzťahu k diplomatom je rozhodujúce ustanovenie čl. 33 VDDS o vyňatí z predpisov o sociálnom zabezpečení, ktorého súčasťou je i zdravotné a úrazové poistenie.

²⁴ GAWŁOWICZ, Izabela. *Międzynarodowe prawo dyplomatyczne – wybrane zagadnienia*. 1. vyd. Warszawa: Wydawnictwo C. H. Beck, 2011, 250 s., s. 178. ISBN 978-83-255-1157-9.

²⁵ MRÁZ, Stanislav. *Diplomatické a konzulárne právo*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2009, 230 s., s. 61. ISBN 978-80-225-2688-3.

²⁶ Napr. OELFKE, op. cit., s. 206; DENZA, op. cit., s. 212.

²⁷ SOLOVJEV, Eduard Jakovlevič. *Osnovy diplomatičeskovo prava. Učebnoje posobije*. 1. vyd. Moskva: Izdatel'stvo Os-89, 2005, 144 s., s. 63. ISBN 978-5-98534-071-6.

²⁸ BOURNE, Charles B. *The Canadian Yearbook of International Law. Volume XXI. 1983*. Vancouver: The University of British Columbia Press, 1984, 450 s., s. 310. ISBN 0-7748-0206-5.

Na základe uvedeného ustanovenia VDDS je potrebné odlíšiť situáciu, či je diplomat v postavení zamestnanca alebo zamestnávateľa. Základným statusom diplomata je to, že patrí medzi členov personálu diplomatickej misie, t. j. je členom štátneho orgánu vysielajúceho štátu, a to spravidla buď na základe štátnozamestnaneckého, služobného, pracovného alebo iného obdobného pomeru. V tomto postavení sa na diplomata vzťahuje čl. 33 ods. 1 VDDS, na základe ktorého je vyňatý z predpisov prijímajúceho štátu o sociálnom zabezpečení, pokiaľ ide o služby ním vykonávané pre vysielajúci štát. To znamená, že v danej situácii diplomat nie je povinný platiť v prijímajúcom štáte poistné na zdravotné a úrazové poistenie. Ak by však diplomat vykonával v prijímajúcom štáte popri svojich úradných funkciách slobodné povolanie alebo inú dovolenú činnosť, s ktorou právo prijímajúceho štátu automaticky spája povinnú účasť na sociálnom zabezpečení, diplomat by z povinnosti platiť poistné na sociálne zabezpečenie vrátane zdravotného a úrazového poistenia vyňatý nebol.

Okrem vyššie uvedeného postavenia môže byť diplomat aj zamestnávateľom tzv. súkromnej služobnej osoby. Ide o zamestnanca pracujúceho v domácich službách diplomata za podmienky, že táto osoba nebude zamestnancom vysielajúceho štátu. Túto kategóriu osôb tvoria predovšetkým opatrovatelky maloletých detí diplomata a rôzni pomocní zamestnanci v domácnosti diplomata (kuchár, gazdiná, vodič, záhradník, upratovačka a pod.). Ak ide o osoby, ktoré sú zamestnané výlučne u diplomata, nie sú občanmi prijímajúceho štátu a nie sú v ňom trvalo usídlené a súčasne sú podrobené ustanoveniam o sociálnom zabezpečení v inom štáte, tak diplomat – ich zamestnávateľ – nie je podľa čl. 33 ods. 2 a ods. 3 VDDS povinný platiť v prijímajúcom štáte žiadne odvody, t. j. ani odvody zdravotné. Ak nie je splnená čo i len jedna z vyššie uvedených troch podmienok, je diplomat ako zamestnávateľ povinný platiť všetky príslušné platby v rámci predpisov prijímajúceho štátu o sociálnom zabezpečení. Alternatívou plnenia si tejto povinnosti zamestnávateľa môže byť podľa práva niektorých prijímajúcich štátov uzatvorenie zmluvy o poskytovaní zdravotnej starostlivosti medzi diplomatom ako zamestnávateľom a niektorým zo štátnych alebo súkromných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v prijímajúcom štáte. Tak je tomu napríklad v Českej republike.²⁹

V prípade, že diplomat má záujem o poskytovanie zdravotnej starostlivosti v prijímajúcom štáte na základe systému verejného zdravotného poistenia za rovnakých podmienok ako občania daného štátu, môže sa stať jeho dobrovoľným účastníkom, ak to vnútroštátne právo prijímajúceho štátu povoľuje. Toto pravidlo vyplýva z čl. 33 ods. 4 VDDS upravujúceho otázku sociálneho zabezpečenia v prijímajúcom štáte, ktorého súčasťou je okrem iného aj zdravotné (a úrazové) poistenie. V prípade, že diplomat, ktorý je zdravotne poistený v prijímajúcom štáte, bude potrebovať lekárske ošetrenie, toto mu bude

---

²⁹ Diplomatic Protocol Handbook I. Privileges and Immunities. English Version. December 2015. *Ministry of Foreign Affairs of the Czech Republic* [online]. Diplomatic Protocol, s. 39 [cit. 17. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.mzv.cz/file/1748309/Handbook_EN.pdf

poskytnuté s tým, že príslušné náklady uhradí priamo zdravotná poisťovňa diplomata. Ak diplomat nebude v prijímajúcom štáte zdravotne poistený, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti bude žiadať platbu za lekársky výkon priamo od ošetrovaného diplomata, ako bolo už uvedené vyššie v časti 3 tohto článku.

4 Povinné očkovanie (vakcinácia) diplomatov v prijímajúcom štáte

V mnohých štátoch sveta existujú právne predpisy upravujúce otázku prevencie a kontroly prenosných ochorení. Jedným z najúčinnějších opatrení zamedzujúcich alebo aspoň obmedzujúcich šírenie infekčných ochorení je podľa mnohých názorov práve povinné očkovanie. Keďže diplomati prichádzajú do prijímajúcich štátov z rôznych kútov sveta, je prirodzené, že sa často deje to, že nie sú zaočkovaní proti nejakému ochoreniu, voči ktorému očkovanie nie je povinné vo vysielajúcom štáte, avšak v prijímajúcom štáte povinným je alebo sa povinným stane počas pobytu daného diplomata v konkrétnom prijímajúcom štáte. Zahraničné služby mnohých vysielajúcich štátov uskutočňujú ešte pred výjazdom svojich diplomatov ich zaočkovanie proti chorobám, ktorých možnému pôsobeniu by boli diplomati vystavení. Na druhej strane, niektoré prijímajúce štáty vyžadujú dokonca ešte pred udelením víz diplomatovi alebo pred vstupom diplomata na svoje štátne územie preukázanie absolvovania príslušného nimi vyžadovaného očkovania³⁰, napríklad prostredníctvom tzv. žltej karty³¹.

Otázka povinnej vakcinácie diplomatov v prijímajúcom štáte sa dotýka niekoľkých ustanovení VDDS. Na jednej strane je to čl. 29 VDDS o osobnej nedotknuteľnosti diplomatov v spojení s čl. 31 ods. 1 VDDS o ich vyňatí z jurisdikcie prijímajúceho štátu a na strane druhej je to už spomínaný čl. 41 ods. 1 VDDS o povinnosti všetkých osôb požívajúcich diplomatické výsady a imunity dbať na zákony a predpisy prijímajúceho štátu. V našom kontexte, ak prijímajúci štát ukladá fyzickým osobám povinnosť absolvovať povinné očkovanie, sa táto povinnosť bez akýchkoľvek pochybností či výnimiek vzťahuje aj na diplomatov. Ak sa tejto povinnosti diplomati dobrovoľne podrobia, postupujú v úplnom súlade s VDDS. Názorným príkladom bolo celoštátne povinné očkovanie proti detskej obrne v Namíbií v roku 2006 a účasť na ňom zo strany mnohých diplomatov z približne 40 veľvyslanectiev so sídlom v Namíbií.³²

Ak povinné očkovanie diplomati odmietnu, porušujú právo prijímajúceho štátu a vzniká otázka, ako má prijímajúci štát postupovať, resp. či smie na daných osobách očkovanie vynucovať. Hlavnými mantinelmi pre konanie prijímajúceho štátu sú vyššie uvedené

³⁰ OBISAKIN, Lawrence Olufemi. *Protocol for Life. Guidelines on Diplomatic, Official and Social Manners*. 1. vyd. Ibadan: Spectrum Books Limited, 2007, 292 s., s. 16. ISBN 978-978-029-807-4.

³¹ International Certificate of Vaccination or Prophylaxis. International Health Regulations (2005). WHO [online]. [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.who.int/ihr/IVC200_06_26.pdf?ua=1

³² Diplomats Vaccinated against Polio. *NEW ERA LIVE* [online]. [cit. 19. 3. 2020]. Dostupné z: <https://neweralive.na/amp/diplomats-vaccinated-against-polio>

diplomatické imunity. V rámci osobnej nedotknuteľnosti už bol vyššie zmienený všeobecný zákaz donucovacích opatrení zo strany prijímajúceho štátu. Tento zákaz nie je absolútny, ako je tomu v trestnoprávnej rovine pri zákaze zatknutia a zadržania diplomata. Vo výnimočných situáciách je prípustné dokonca dočasné obmedzenie osobnej slobody dotknutého diplomata, napríklad v rámci sebaobrany; zabránenia spáchania trestného činu³³ alebo priestupku³⁴; použitia sily pri ochrane života a zdravia dotknutého diplomata³⁵; zvlášť nebezpečnej konšpirácie a inej podobnej nepriateľskej činnosti daného diplomata proti bezpečnosti prijímajúceho štátu, ako aj situácie, kedy sa diplomat sám vystaví nejakému nebezpečenstvu alebo riziku³⁶ alebo pri odvracaní konkrétneho alebo hroziaceho nebezpečenstva pre život a zdravie iných osôb alebo pre samotný prijímajúci štát³⁷. Podľa ďalšieho názoru osobná nedotknuteľnosť nemôže v praktickej rovine zabrániť prijímajúcemu štátu vhodným spôsobom okamžite zakročiť proti diplomatovi, ktorý „sa práve dopúšťa mimoriadne nebezpečného konania, ktorým bezprostredne ohrozuje závažný verejný záujem v situácii, kedy by otáľanie mohlo viesť k mimoriadnym škodám veľkého rozsahu“³⁸. Keďže násilná vakcinácia nie je bežným postupom štátov ani voči vlastným radovým občanom³⁹, nedá sa predpokladať, že by sa k nej uchýlil prijímajúci štát vo vzťahu k diplomatovi. Ak by ju napriek tomu vykonal, nepochybne by porušil čl. 29 VDDŠ⁴⁰. Akceptovateľné by to bolo snáď len v rámci nejakej výnimočnej situácie v zmysle vyššie uvedeného, v našom kontexte napr. v extrémnej situácii úplne zjavne diplomatom úmyselne šíreného obzvlášť nebezpečného a ľahko prenosného ochorenia s veľmi rýchlym priebehom, kedy by očkovanie daného diplomata ešte malo medicínsky význam z praktického hľadiska. V tomto prípade by asi bolo na starostlivom zvážení, či ochranu verejného zdravia v prijímajúcom štáte nemožno dosiahnuť nútenou izoláciou danej osoby alebo jej urýchlenným dopravením do vysielajúceho štátu

33 MRÁZ, op. cit., s. 62; Rozsudok Medzinárodného súdneho dvora OSN zo dňa 24. mája 1980, vo veci *United States Diplomatic and Consular Staff in Teheran*. ICJ [online]. ICJ Reports, 1980, s. 40, par. 86 [cit. 23. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.icj-cij.org/files/case-related/64/064-19800524-JUD-01-00-EN.pdf>

34 HARDY, Michael. *Modern Diplomatic Law*. 1. vyd. Manchester: Manchester University Press and U.S.A. Oceana Publications Inc., 1968, 150 s., s. 51. ISBN 07190-0309-1.

35 BOURNE, op. cit., s. 310.

36 MYSLIŁ, op. cit., s. 224–225.

37 MUSZYŃSKI, Mariusz. *Konwencja wiedeńska o stosunkach dyplomatycznych*. 1. vyd. Bielsko-Biala: Wydawnictwo STO, 2004, 158 s., s. 86. ISBN 978-83-87829-94-3.

38 VRŠANSKÝ, Peter. Diplomatické výsady a imunity. In: VRŠANSKÝ, Peter, Jozef VALUCH a kol. *Medzinárodné právo verejné. Osobitná časť*. 1. vyd. Bratislava: EUROKÓDEX, 2013, 544 s., s. 281. ISBN 978-80-8155-003-4.

39 Ak aj štát vynucuje povinnosť podrobiť sa očkovaniu, spravidla sa tak deje ukľadaním finančných pokút.

40 HILDNER, Guido. *Die Unterworfenheit des ausländischen Diplomaten unter die Verwaltungshoheit des Empfangsstaats*. 1. vyd. Baden-Baden: Nomos Verlagsgesellschaft, 1992, 226 s., s. 119. ISBN 3-7890-2619-0; a OELFKE, op. cit., s. 212.

po predchádzajúcej dohode s týmto štátom, alebo či je z nejakého dôvodu nútená vakcinácia (alebo viac pravdepodobne liečba) naozaj nevyhnutná. Druhým limitom konania prijímajúceho štátu voči diplomatovi, ktorý odmietol povinné očkovanie, je jeho vyňatie z civilnej, administratívnej a trestnej jurisdikcie prijímajúceho štátu podľa čl. 31 ods. 1 VDDS, čo v praxi znamená, že voči diplomatovi nebude možné rozhodnúť o žiadnej sankcii za porušenie danej povinnosti. Jediným zmysluplným a z hľadiska ochrany verejného zdravia a bezpečnosti účinným riešením je v danej situácii vyhlásenie danej osoby za *persona non grata*.

5 Karanténa diplomatov v prijímajúcom štáte

Pod karanténou rozumieme dočasnú povinnú izoláciu osôb, zvierat alebo vecí za účelom zistenia, či sú alebo nie sú kontaminované (nakazené). V praxi sa s plošnou karanténou stretávame výnimočne. V čase písania tohto článku (marec 2020) z dôvodu masového šírenia choroby COVID-19 mnoho štátov pristupuje k zavádzaniu rôznych preventívnych opatrení, medziiným aj k zavádzaniu domácej karantény alebo samoizolácie. Asi najprísnejšie protiepidemiologické opatrenia na začiatku celosvetového šírenia nového koronavírusu prijali začiatkom februára 2020 v Severnej Kórei v podobe úplnej 30-dňovej karantény voči všetkým cudzincom vrátane diplomatov. Pre diplomatov to znamenalo vlastne zákaz vychádzania z priestorov diplomatickej misie a súkromných obydlí diplomatov. Mnohí z nich to charakterizovali ako domáce väzenie znemožňujúce každodennú prácu veľvyslanectiev, voči čomu mali dva vysielajúce štáty podať dokonca protest severokórejskej vláde⁴¹. Po uplynutí 30 dní Severná Kórea umožnila diplomatom cudzích štátov opustiť svoje územie letecky, čo využili diplomati a ich rodiny z Egypta, Francúzska, Mongolska, Nemecka, Poľska, Rumunska, Ruska a Švajčiarska⁴². Po zrušení karantény zaviedla severokórejská vláda opatrenie v podobe obmedzenia pohybu diplomatov len na hlavné mesto Pchjongjang, a to bez využívania prostriedkov hromadnej dopravy a s povinným nosením ochrannej masky tváre⁴³.

Podľa odbornej literatúry patria karanténne predpisy prijímajúceho štátu k tým, ktoré sú diplomatovi povinné rešpektovať na základe čl. 41 ods. 1 VDDS, avšak za podmienky, že príslušné predpisy rešpektujú princíp proporcionality, princíp výnimočnosti a zásadu neznemožnenia akéhokoľvek prístupu k diplomatickej misii ako takej⁴⁴. V tomto rozmere

41 HOTHAM, Oliver. North Korea partially relaxes quarantine restrictions on resident diplomats. *NK NEWS* [online]. 12. 3. 2020 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.nknews.org/2020/03/north-korea-partially-relaxes-quarantine-restrictions-on-resident-diplomats/>

42 Diplomats From 8 Countries, Romania Included, Left North Korea Following Quarantine Imposed Against Coronavirus. *Romania Journal* [online]. 9. 3. 2020 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: <https://www.romaniajournal.ro/politics/diplomats-from-8-countries-romania-included-left-north-korea-following-quarantine-imposed-against-coronavirus/>

43 HOTHAM, op. cit.

44 OELFKE, op. cit., s. 179, 190 a 326.

totiž obsah karanténnych predpisov naráža na dve výsady a imunity chránené VDDS, a to slobodu spojenia na všetky oficiálne účely podľa čl. 27 VDDS v spojení s čl. 3 VDDS vymedzujúcim funkcie diplomatickej misie a čiastočne aj slobodu cestovania podľa čl. 26 VDDS. Teoreticky nemožno vylúčiť ani dopad na čl. 29 VDDS (t. j. osobnú nedotknuteľnosť diplomata) a čl. 31 ods. 1 VDDS (t. j. vyňatie z jurisdikcie prijímajúceho štátu), k čomu ak by v praxi došlo, bolo by to skôr protiprávnym internovaním (t. j. nariadením núteného pobytu na určitom uzatvorenom mieste, inom ako v priestoroch diplomatickej misie vysielajúceho štátu) ako dovolenou karanténou. V tomto smere L. Oppenheim výslovne uvádza, že v čase moru a situácie, kedy sa vyslanec nechce dobrovoľne podvoliť zdravotným opatreniam urobeným miestnymi orgánmi a v dôsledku toho hrozí nebezpečenstvo, je vláda prijímajúceho štátu „oprávnená vykonať na vyslanca rozumný nátlak“⁴⁵. Tento nátlak L. Oppenheim bližšie nešpecifikuje, avšak z kontextu vyplýva, že nesmie zahŕňať žiadnu formu trestu a ani ujmu na osobnej nedotknuteľnosti.

So zreteľom na tému článku je podstatným to, že sloboda spojenia diplomatickej misie a jej členov neznamena len slobodné poštové, telefónne, rádiové, dátové a iné obdobné spojenie s okolitým svetom, ale aj možnosť priameho kontaktu s občanmi vysielajúceho štátu a za určitých okolností aj s občanmi prijímajúceho štátu. Táto sloboda spojenia je totiž nevyhnutná pre prácu veľvyslanectva a jeho zamestnancov, keďže sa v prijímajúcom štáte nachádzajú práve z dôvodu výkonu príslušných funkcií. Jednou z nich je ochrana záujmov občanov vysielajúceho štátu, ktorú je len veľmi ťažko možné realizovať bez spojenia sa s nimi. Prirodzene, aj ostatné funkcie vyžadujú alebo môžu vyžadovať realizáciu slobody spojenia, avšak jej dočasné obmedzenie vo vzťahu k týmto funkciám môže byť zo strany vysielajúceho štátu skôr pochopiteľné a akceptovateľné v prípadoch, ak si to naozaj vyžaduje aktuálna situácia v prijímajúcom štáte z hľadiska epidemiologického, hygienického či sanitárneho.

V súvislosti so slobodou spojenia je potrebné poukázať tiež na čl. 25 VDDS, podľa ktorého je prijímajúci štát povinný všemožne uľahčiť výkon funkcií diplomatickej misie. Tento záväzok je pozitívnym a znamená povinnosť konať, t. j. napomáhať diplomatickej misii pri výkone jej funkcií vo všetkých smeroch v rámci možností prijímajúceho štátu. Vo vzťahu ku karanténym opatreniam prijímajúceho štátu možno uviesť, že majú byť také, aby na jednej strane čo najúčinnnejšie chránili životy a zdravie obyvateľov prijímajúceho štátu a súčasne na druhej strane čo najmenej obmedzovali diplomatickú misiu pri výkone jej funkcií. Nájsť v týchto dvoch hľadiskách rovnováhu môže byť náročné, avšak, ak to nie je úplne nevyhnuté, nemalo by dôjsť k absolútnej izolácii diplomatickej misie a jej členov. Napríklad, ak je dovolené vychádzať z obydlí občanom prijímajúceho štátu za prácou či nákupmi, je na zvážení, či je na mieste zamedzenie akéhokoľvek iného spojenia misie s vonkajším svetom ako prostredníctvom technických prostriedkov (internet, telefóny, rádiové spojenie a pod.).

45 OPPENHEIM, op. cit., s. 506.

Ďalším rozmerom karanténnych predpisov je ich dopad na slobodu pohybu diplomatov v prijímajúcom štáte, ktorá sloboda je upravená v čl. 26 VDDS. Podľa tohto ustanovenia prijímajúci štát zaistí všetkým členom misie slobodu pohybu a cestovania na svojom území s výnimkou oblastí, do ktorých je podľa jeho zákonov a nariadení prístup zakázaný alebo upravený z dôvodov národnej bezpečnosti. VDDS bližšie nešpecifikuje žiadne zakázané zóny a ani zákony a iné právne predpisy týchto zón sa týkajúce. Podľa doktríny možno za takéto zóny považovať akékoľvek časti štátneho územia, vstup do ktorých je obmedzený z hľadiska bezpečnostných záujmov štátu, napríklad z dôvodu umiestnenia vojenských zariadení alebo z dôvodu ich kontaminácie⁴⁶. Za takéto oblasti, do ktorých je v čase písania tohto článku vstup zakázaný, možno považovať katastrálne územia obcí označených v príslušných verejných vyhláškach hygienických staníc niektorých krajov v Českej republike⁴⁷.

Iný rozmer karantény predstavujú predpisy prijímajúceho štátu vo vzťahu k dovozu zvierat na územie prijímajúceho štátu. Pri cestách do krajiny vyslania si diplomati totiž často so sebou privádzajú tzv. domácich miláčikov, najčastejšie psy, mačky a drobné vtáctvo. Na základe čl. 41 ods. 1 VDDS sú pre diplomatov záväzné aj karanténne predpisy takéhto druhu. V dôsledku toho sú diplomati povinní svoje domáce zvieratko pri dovoze do mnohých prijímajúcich štátov umiestniť na stanovenú dobu do príslušného karanténneho zariadenia a samozrejme, za jeho využitie sú povinní zaplatiť príslušný poplatok⁴⁸. Čo je zaujímavé, slovo „*quarantine*“, aj keď ako prídavné meno, nie je vo VDDS spomenuté vo väzbe na osoby, ale predmety. Je tomu tak v čl. 36 ods. 2 VDDS pri vymedzení oslobodenia osobnej batožiny diplomata od colnej prehliadky prijímajúceho štátu. Táto batožina totiž podlieha colnej prehliadke, ak obsahuje okrem iného predmety, ktorých dovoz alebo vývoz je upravený karanténnymi predpismi prijímajúceho štátu. Za splnenia danej podmienky možno prehliadku osobnej batožiny vykonať len v prítomnosti diplomata alebo jeho splnomocnenca. Ak diplomat nedoväza nič, čo by bolo v rozpore s karanténnymi a iným predpismi prijímajúceho štátu, potom je jeho osobná batožina od colnej prehliadky oslobodená.

6 Odoberanie vzoriek krvi a iného biologického materiálu diplomatom v prijímajúcom štáte

Medicínsky výkon, ktorý človek absolvuje počas života pomerne často, je odber krvi (tzv. venepunkcia). Zriedkavo až vôbec sa zasa človek podrobuje iným formám punkcie,

⁴⁶ OELFKE, op. cit., s. 185.

⁴⁷ Napr. Verejná vyhláška. *KHS Olomouckého kraje se sídlem v Olomouci* [online]. 16. 3. 2020, č. j. HKSOC/09179/2020/RED, s. 2 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: http://www.khsolc.cz/files/clanky/vyhlaska_opatreni_20200316_2.pdf

⁴⁸ Diplomatic Handbook. *Ministry for Foreign Affairs* [online]. Reykjavik, Protocol Department, March 2010, s. 15 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.government.is/media/utanrikisraduneyti-media/media/PDF/Diplomatic_Handbook_March2010.pdf; Obdobná je napríklad aj prax Nórska, vid' Diplomat in Norway. *Ministry of Foreign Affairs* [online]. 2. 3. 2020 [cit. 22. 3. 2020]. Dostupné z: https://www.regjeringen.no/no/dep/ud/dep/forbindelser/diplomat_norway/id2354407/#k13

t. j. odsatiu (odberu) tekutého materiálu z tela človeka alebo biopsii, t. j. odobratiu vzorky tkaniva na histologické alebo cytologické vyšetrenie. V tomto zmysle sú punkcia a biopsia bežnou súčasťou poskytovania zdravotnej starostlivosti, najmä v štádiu diagnostikovania zdravotného stavu pacienta, čo platí v plnej miere aj vo vzťahu k diplomatom.

Do úvahy však prichádzajú aj iné kontexty odberu biologických materiálov z tela diplomata. Najtypickejšími sú administratívnoprávny, trestnoprávny a civilnoprávny kontext. V prvom z nich ide napr. o odber krvi alebo moču pre zistenie prítomnosti alkoholu alebo iných omamných a psychotropných látok v tele, najčastejšie v súvislosti so zavinením dopravnej nehody alebo vedením motorového vozidla pod vplyvom uvedených látok. V trestnoprávnej a civilnoprávnej rovine môže ísť aj o odbery vzoriek DNA, najčastejšie za účelom identifikácie páchatel'a trestného činu alebo zistenia otcovstva dieťaťa. Vyššie, hoci veľmi stručne, naznačené skutočnosti o odberoch biologického materiálu vymedzujú faktický rámec aplikácie diplomatického práva zhodne ako pri povinnom očkovaní diplomatov, a to v kombinácii osobnej nedotknuteľnosti a vyňatia z jurisdikcie prijímajúceho štátu. Vždy, ak by malo dôjsť k odberu krvi či iného biologického materiálu z tela diplomata na účely správneho, trestného alebo civilného konania v prijímajúcom štáte, je diplomat podľa čl. 31 ods. 1 VDDS vyňatý z jurisdikcie prijímajúceho štátu a potrebnú vzorku nie je možné odobrať dotedy, kým s tým nebude diplomat súhlasiť. Taktiež platí to, že odobratie vzorky biologického materiálu z tela diplomata bez jeho súhlasu, napríklad počas jeho bezvedomia, zakladá porušenie jeho osobnej nedotknuteľnosti, samozrejme len v prípade, že je v danej situácii zrejmé, že ide o osobu disponujúcu diplomatickými výsadami a imunitami. To sa vzťahuje aj na prípady, že by malo ísť o vykonanie odberu z dôvodu ochrany verejného zdravia a verejnej bezpečnosti v prijímajúcom štáte, napríklad pre vyvrátenie alebo potvrdenie podozrenia z nákazlivého ochorenia diplomata. Porušenie osobnej nedotknuteľnosti diplomata odberom vzorky biologického materiálu z jeho tela je však pričítateľné štátu len vtedy, ak ide o odber vzorky štátnym zdravotníckym zariadením alebo ak odber vzorky vykonalo súkromné zdravotnícke zariadenie na príkaz príslušného orgánu prijímajúceho štátu.

7 Pitva tela diplomata v prijímajúcom štáte

Pod pitvou človeka rozumieme medicínsky prieskum orgánov a ich systémov, ktoré sú prístupné až po porušení povrchu mŕtveho ľudského tela. V českých podmienkach rozoznávame štyri druhy pitiev: anatomické – za účelom skúmania stavby ľudského tela alebo výučby anatómie; patologicko-anatomické – za účelom identifikovania ochorenia a overenia diagnostických a liečebných postupov; zdravotné (súdnolekárske) – za účelom zistenia príčiny, okolností a mechanizmu smrti; súdne – za účelom zistenia príčiny smrti

pri spôsobení smrti trestným činom alebo pri podozrení na takéto spôsobenie smrti⁴⁹. Z hľadiska výkonu diplomatickej služby v zahraničí je najmenej pravdepodobná anatomická pitva, pretože by to predpokladalo, že diplomat za svojho života udelil písomný súhlas na použitie svojho mŕtveho tela v prijímajúcom štáte práve na tento účel. Ďalšie dva typy pitiev prichádzajú do úvahy z medicínskeho hľadiska (napríklad po úmrtí diplomata z chorobných príčin v nemocnici alebo po náhlom úmrtí diplomata bez zjavnej príčiny v práci alebo doma). Štvrtý druh pitiev sa vykonáva z kriminologických a trestnoprávných dôvodov (napríklad pri podozrení z úmyselného usmrtenia diplomata treťou osobou). V prípade, že vykonanie pitvy v príslušnom prípade smrti diplomata autoritatívne určuje právny poriadok prijímajúceho štátu, znova je potrebné analyzovať ustanovenia čl. 41 ods. 1, čl. 31 ods. 1 a čl. 29 VDDS.

Na rozdiel od vyššie analyzovaných priesečníkov medzinárodného diplomatického práva a medicíny je dôležitou tiež otázka, či v dôsledku smrti diplomata nedošlo k zániku jeho diplomatických výsad a imunit. Ak by totiž k takémuto zániku došlo, potom by sa na mŕtve telo diplomata vyňatie z jurisdikcie prijímajúceho štátu a ani osobná nedotknuteľnosť nevzťahovali. V tomto smere je potrebné vychádzať z toho, že časová pôsobnosť diplomatických výsad a imunit sa nezhoduje s trvaním funkcie diplomata. Začiatok diplomatických výsad a imunit nastáva podľa čl. 39 ods. 1 VDDS buď vstupom diplomata na štátne územie prijímajúceho štátu za účelom nastúpenia na jeho miesto na diplomatickej misii v prijímajúcom štáte alebo notifikáciou jeho vymenovania za člena misie prijímajúceho štátu v prípade, ak sa už diplomat na území prijímajúceho štátu nachádza. Skončenie diplomatických výsad a imunit nastáva buď v okamihu opustenia štátneho územia prijímajúceho štátu dotknutým diplomatom alebo po uplynutí rozumného času, v ktorom tak má daný diplomat urobiť (čl. 39 ods. 2 VDDS) alebo výslovným vzdaním sa výsad a imunit podľa čl. 32 VDDS⁵⁰. Smrťou diplomata teda nepochybne dochádza ku skončeniu jeho funkcie ako člena diplomatickej misie, ale jeho výsady a imunity trvajú v prijímajúcom štáte až do okamihu, kedy jeho telo opustí územie prijímajúceho štátu alebo do momentu vzdania sa výsad a imunit v podobe súhlasu vysielajúceho štátu s vykonaním pitvy.

Záver aplikácie všetkých vyššie uvedených ustanovení VDDS je vo vzťahu k možnému vykonaniu pitvy tela diplomata prijímajúcim štátom bez predchádzajúceho výslovného

⁴⁹ HIRT, Miroslav a kol. *Soudní lékařství. I. díl*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 272 s., s. 55. ISBN 978-80-247-5680-6. Ide o definíciu prevzatú z ustanovenia § 88 ods. 1 zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotných službách a podmínkách jejich poskytování. Toto členenie vychádza zo základného rozdelenia pitiev na dva primárne typy pitiev, a to pitvy klinické (akademické) a forenznú (medicínsko-právne), ktoré rozdelenie sa používa vo všeobecnosti (EMBAR-SEDDON, Ayn a Allan D. PASS (eds.). *Forensic Science. Volumes 1–3*. 1. vyd. Pasadena, Hackensack: Salem Press, 2009, 1146 s., s. 95. ISBN 978-1-58765-423-7).

⁵⁰ Toto ustanovenie uvádza výslovne iba vzdanie sa vyňatia z jurisdikcie prijímajúceho štátu, avšak doktrína medzinárodného diplomatického práva uvádza, že do úvahy prichádza toto rozhodnutie vysielajúceho štátu aj vo vzťahu k všetkým ostatným výsadam a imunitám. Pozri OELFKE, op. cit., s. 248; DENZA, op. cit., s. 288.

súhlasu vysielajúceho štátu jednoznačne negatívny. Realizácia pitvy na základe ustanovení medicínskeho práva (keďže časť jeho ustanovení tvorí súčasť správneho práva) alebo trestného práva prijímajúceho štátu je nepochybne výkonom jeho jurisdikcie⁵¹, pričom diplomati sú z tejto jurisdikcie vyňatí. Pochybnosť o takejto imunite v prípade, ak nastane smrť člena diplomatickej misie mimo miestností diplomatickej misie, vyjadril rešpektovaný indický internacionalista B. Sen⁵². V neposlednom rade predstavuje pitva zákrok fyzicky zasahujúci do tela diplomata, čo vyvoláva otázku ohľadne osobnej nedotknuteľnosti diplomata. V tomto kontexte G. Hildner tvrdí, vychádzajúc z toho, že pojem osoba diplomata zahŕňa živé telo ľudskej bytosti, že nedotknuteľnosť diplomata sa nerozširuje nutne na mŕtvolu diplomatov⁵³. Ide o zaujímavý postreh, pričom záverečný úsudok z neho vyplývajúci je prinajmenšom polemický. Dôvod pre toto hodnotenie predstavuje základ danej úvahy, ktorý spočíva v tom, že pojem osoba v sebe obsahuje faktor životnosti, aktuálneho života či stavu „nesmrti“. Podľa rôznych slovníkov však slovo osoba znamená jednotlivca, ľudskú bytosť bez rozdielu pohlavia, jedinca, individuum, človeka s jeho duševnými a fyzickými vlastnosťami. Ak teda vezmeme za podklad stanovisko, že osobou je každý jednotlivec bez ohľadu na to, či je živý alebo mŕtvy, potom aj zomrelý diplomat požíva osobnú nedotknuteľnosť a jeho pitva by bez príslušného predchádzajúceho súhlasu porušila čl. 29 VDDS.

Záver

Sféru medzinárodného diplomatického práva a medicíny prepája ľudský prvok, t. j. človek, ktorý je diplomatom a niekedy aj pacientom či zranenou osobou. Výslovný prienik oboch sfér, ktorý možno identifikovať priamo vo VDDS, existuje iba jeden, pričom medicíny sa týka skôr okrajovo. Ústredným bodom tohto prieniku sú, podľa čl. 36 ods. 2 VDDS, karanténne predpisy prijímajúceho štátu, ktoré je diplomat zaviazaný rešpektovať pri dovoze predmetov do prijímajúceho štátu a ich vývoze z neho. Táto otázka tvorí jeden rozmer colných výsad a imunit a týka sa konkrétne oslobodenia osobnej batožiny diplomata od colnej prehladky. Druhým prienikom, možno povedať, že síce priamym, no súčasne len implicitným, je otázka participácie diplomatov na zdravotnom a úrazovom poistení v prijímajúcom štáte, ktoré je spolu s dôchodkovým poistením najdôležitejšou súčasťou sociálneho zabezpečenia. Diplomat sa v prijímajúcom štáte podieľa

---

51 V angloamerickom právnom systéme existuje inštitút súdneho vyšetrovania príčiny smrti fyzickej osoby (tzv. *inquest*), ktorého pitva súčasťou môže byť, ale nevyhnutne nemusí. Ako uvádza J. Foakes, vo vzťahu k diplomatom sa zdá nepravdepodobné, že by bolo takéto vyšetrovanie vykonané bez súhlasu dotknutého štátu (FOAKES, Joanne. *The Position of Heads of State and Senior Officials in International Law*. 1. vyd. Oxford: Oxford University Press, 2014, 228 s., s. 84. ISBN 978-0-19-964028-7).

52 SEN, Biswanath. *A Diplomat's Handbook of International Law and Practice*. 3. rev. vyd. Dordrecht, Boston, London: Martinus Nijhoff Publishers, 1988, 606 s., s. 183. ISBN 978-90-247-3647-1.

53 HILDNER, op. cit., s. 117.

na zdravotnom poistení vždy vtedy, ak sa na neho nevzťahuje vyňatie podľa všeobecnej úpravy sociálneho zabezpečenia vymedzenej v čl. 33 VDDS.

Okrem uvedených dvoch otázok spája medicínu s diplomatickým právom ešte niekoľko ďalších priesečníkov. Napriek tomu, že sa im VDDS nevenuje v špeciálnych ustanoveniach, vzťahujú sa na ne jeho všeobecné pravidlá o osobnej nedotknuteľnosti diplomatov, o ich vyňatí z jurisdikcie a daňových predpisov prijímajúceho štátu, o slobode pohybu a cestovania a o slobode spojenia na všetky úradné účely. Aplikácia uvedených pravidiel VDDS na oblasť zdravotnej starostlivosti vykazuje určité špecifiká, s ktorými sa nemožno stretnúť v rámci iných oblastí života diplomata v zahraničí.

Najvýraznejším z nich je to, že vo sfére medicíny, z logiky veci často prirodzene a úplne nevyhnutne, dochádza k rôznym invazívnym zákrokom či liečebným postupom. Uvedená okolnosť má bezprostredný dopad vo sfére diplomatických výsad a imunít, predovšetkým na osobnú nedotknuteľnosť diplomata upravenú v čl. 29 VDDS. Táto výsada a imunita býva označovaná za „prvý princíp diplomatického práva“⁵⁴ a „základný kameň celej štruktúry diplomatického statusu“⁵⁵. Dotýkajú sa jej až štyri priesečníky medicíny a diplomatického práva: povinné očkovanie, odbery biologického materiálu, poskytovanie zdravotnej starostlivosti (prirodzene, nie vo všetkých dostupných formách) a pitvy. V prípade, že súhlas s príslušným zdravotníckym (súdno-lekárske) výkonom je zo strany diplomata alebo jeho vysielajúceho štátu daný, možno dotknutý zákrok v prijímajúcom štáte vykonať. Jedinú výnimku predstavuje životzachraňujúca operácia alebo podobný zásah, kedy nie je z objektívnych príčin možné potrebný súhlas diplomata alebo jeho vysielajúceho štátu získať. Okrem aplikácie čl. 29 VDDS je v týchto prípadoch potrebné pamätať aj na vyňatie diplomatov z jurisdikcie prijímajúceho štátu podľa čl. 31 VDDS. Teda vždy, kedy by šlo o medicínsky zásah v rámci aplikácie právnych predpisov prijímajúceho štátu, napr. pri nútenom očkovaní, odbere krvi či pitve, dochádzalo by jeho realizáciou k porušeniu tohto pravidla diplomatického práva.

V neposlednom rade je dôležitým prienikom medicíny a medzinárodného diplomatického práva problematika karantény. Ako sme mali a máme možnosť vidieť v súvislosti s pandemiou ochorenia COVID-19, ide o aktuálnu otázku aj z pohľadu diplomatických (a konzulárnych⁵⁶) stykov. V zásade platí, že diplomati sú povinní rešpektovať predpisy prijímajúceho štátu, a teda aj tie, ktoré sa týkajú karantény. Ak si to závažnosť situácie

⁵⁴ BARKER, Craig J. *The Abuse of Diplomatic Privileges and Immunities. A Necessary Evil?* 1. vyd. Aldershot, Brookfield, Singapore, Sidney: Dartmouth, 1996, 284 s., s. 71. ISBN 978-1-85521-723-6.

⁵⁵ DEMBINSKI, Ludwik. *The Modern Law of Diplomacy. Extrenal missions of states and international organizations* 1. vyd. Dordrecht, Boston, Lancaster and UNITAR: Martinus Nijhoff Publishers, 1988, 282 s., s. 195. ISBN 978-90-247-3681-1.

⁵⁶ V talianskom Miláne majú sídla konzulárne úrady viac ako 50 štátov, pričom po prijatí prísnych karanténnych opatrení a ďalších obmedzení, napr. slobody pohybu, bola činnosť týchto úradov značne obmedzená až zastavená a zamestnanci mnohých konzulátov a generálnych konzulátov spolu s členmi svojich rodín z Milána, pokiaľ to bolo možné, z Talianska odcestovali.

v prijímajúcom štáte vyžaduje, je prípustné, aby karanténne obmedzenia boli prísne, dokonca vrátane dočasného obmedzenia, nie však zrušenia, slobody spojenia misie s okolitým svetom na účely výkonu funkcií a slobody pohybu členov diplomatickej misie po území prijímajúceho štátu.

Doterajšia diplomatická prax vysielajúcich a prijímajúcich štátov je v záležitostiach medicínskej povahy pomerne jednoliata a bezproblémová, a to aj v takých citlivých prípadoch, akými sú situácie prirodzenej smrti diplomatov alebo náhlej smrti diplomatov v zdravotníckych zariadeniach počas ich vyslania v zahraničí. Do veľkej miery to potvrdzuje aj odborná literatúra, ktorá v súvislosti s medicínou v diplomatických stykoch nezaznamenáva nejaké veľké nejasnosti či rozpory medzi štátmi.